

NEDERLANDSTALIGE LITERAIRE RENÉ PECHÈRE PRIJS 2023

30.09.2023

C I.II.III.IV. A
Culture — Architecture

De prijs is ingesteld als eerbetoon aan de vermaarde Belgische landschapsarchitect René Pechère. De naar hem vernoemde prijs wordt toegekend aan in het Nederlands geschreven en uitgegeven boeken over tuinkunstgeschiedenis, tuinkunst en landschapsarchitectuur. De uitreiking van de Nederlandstalige René Pechère Prijs 2023 (NLRPP) vond op 30 september in de CIVA plaats.

De prijs ging naar Christian VERMANDER (met medewerking van Paul GEERTS) voor zijn boek 'Landschappen, het onvoltooide'. De NLRPP 2023 trofee is een ingelijste originele monochrome aquarel uit 1959 van de gerenommeerde Antwerpse beeldend kunstenaar Camiel van Breedam.

Eervolle vermeldingen gingen naar Gerrit VAN OOSTEROM voor zijn boek 'Boeren op de buitenplaats – De relatie tussen landbouw en buitenleven in Amstellands Arcadië (1640-1840)' en naar Rita RADEZKY voor haar boek 'Tuinarchitect L.P. Roodbaard (1782-1851) en de landschapsstijl'. Beide auteurs ontvingen een exemplaar van de CIVA-uitgaven 'Twee en een halve eeuw openbare parken en tuinen in Brussel, 1775-2000' en 'Jules Buysens en Le Nouveau Jardin Pittoresque'

De Nederlandstalige Literaire René Pechère Prijs wordt om de 2 jaar georganiseerd, afgewisseld met de Prix Littéraire Francophone René Pechère. In de tien jaar van zijn bestaan is de literaire prijs een vaste waarde in Nederland en België geworden.

De prijs kwam tot stand met financiële steun van het aannemersbedrijf Estate & Landscape Management en het ingenieurs- en architectenbureau Sweco Belgium.

De Nederlandstalige Literaire René Pechère Prijs werd in navolging van de Franstalige Prijs in 2010 in het leven geroepen op initiatief van landschapsarchitect Jean Noël Capart en landschapsarchitect Joseph Degryse die de oorspronkelijke Nederlandstalige jury samenstelde, om de honderdste geboortedag van deze grote tuinarchitect te herdenken, die vele generaties landschapsarchitecten inspireerde. Als productieve bibliofiel en literator maakte René Pechère er een erezaak van om zijn ervaring en zijn kennis met een zo groot mogelijk publiek te delen.

De Nederlandstalige Literaire René Pechère Prijs is in het leven geroepen door de vzw Bibliotheek René Pechère. Vandaag wordt de Prijs gezamenlijk georganiseerd door deze vzw, die haar naam in Comité René Pechère heeft veranderd omdat ze niet langer niet langer de Bibliotheek beheert, en het CIVA.

De prijs wil uitmuntende boeken gewijd aan tuinkunstgeschiedenis, tuinkunst en landschapsarchitectuur onder de aandacht brengen.

De boeken van de longlist moeten voldoen aan drie criteria: oorspronkelijk in het Nederlands geschreven zijn, wetenschappelijk verantwoord zijn en op het vlak van stijl en iconografie kwaliteitsvol in papieren boekvorm uitgegeven zijn.

Dit jaar werden 18 boeken voorgeselecteerd waarvan 15 boeken door het leescomité in de longlist opgenomen werden. Het leescomité is samengesteld uit leden van de jury (*). Uit de longlist selecteerde de voltallige jury de 5 werken van de shortlist.

De multidisciplinaire jury, voorgezeten door Herman van den Bossche, bestond in 2023 uit de volgende leden: Gerrie Andela, Chris De Maegd, Nicolas de Villenfagne, Dirk Everaert, Johan Huybrechts, Wim Meulenkamp, Heimerick M.J. Tromp, Arinda van der Does, Ann Voets.

(* In 2023 was het leescomité samengesteld uit Gerrie Andela, Chris De Maegd, Dirk Everaert, Heimerick Tromp en Ann Voets.

Voorafgaand aan de deliberatie beschikten alle juryleden over een Excellijst met voor elk jurylid hun voorgestelde laureaat, hun eervolle vermeldingen en commentaren. De deliberatie vond via een hybride TEAMS-vergadering op 22 september 2023 in Brussel plaats. Drie juryleden en de voorzitter waren fysiek aanwezig en vier leden namen online deel. Drie juryleden waren verontschuldigd. De deliberatie op basis van de Excellijst zorgde ervoor dat alle jurymeningen aan bod kwamen.

BIJLAGEN

-

INHOUDSTAFEL

Bijlage 1: Landschappen, het onvoltooide

Bijlage 2: Boeren op de buitenplaats -
De relatie tussen landbouw en buitenleven in
Amstellands Arcadië (1640-1840)

Bijlage 3: Tuinarchitect L.P. Roodbaard ((1782-1851)
en de landschapsstijl

Bijlage 4: Samenstelling van de jury 2023

Bijlage 5: Verloop van de NLRPP 2023 en Shortlist

Bijlage 6: Reglement van de NLRPP

Bijlage 7: Longlist NLRPP 2023

Bijlage 8: René Pechère, emblematische tuinarchitect

Bijlage 9: Een erfgoedbibliotheek

Bijlage 10: Ontstaan van het Comité René Pechère

BIJLAGE 1
-
LANDSCHAPPEN, HET ONVOLTOOIDE

De laureaat van de Nederlandstalige René Pechère prijs 2023 is **'Landschappen, het onvoltooide'** (Uitgeverij Vandenbroele, Brugge, 2022, 500 pagina's) van Christian Vermander in samenwerking met Paul Geerts.

Christian Vermander is landschapsarchitect en oprichter van het Bureau voor Vrije Ruimte.

De jury heeft voor het boek 'Landschappen, het onvoltooide' over het werk van Chris Vermander, verwoord door Paul Geerts, de volgende appreciatie uitgesproken:

- Bijzonder fraai uitgegeven en rijk geïllustreerd boek, dat bestaat uit 2 delen;
- Words en Works: de vondst van het bundelen van woord enerzijds en werk anderzijds
- Words is meer dan woorden: de filosofie en visie van een doorgewinterde collega, die vanuit een lange en boeiende carrière verschillende invalshoeken om het beroep heeft ontwikkeld (werken, kijken, reizen, reflecteren, onderzoeken, ...).
- Works is meer dan een oeuvre-catalogus: het is geen monografie, maar een ode aan het landschap en aan het beroep dat ermee verbonden is: dat van de landschapsarchitect.
- Bouwt mee aan de kennis van tuin- en landschapsarchitectuur, ook de kennis van recente voorbeelden is nodig.

Dit laatste argument is niet onbelangrijk. Er is een tekort aan kennis van de recente geschiedenis van de tuin- en landschapsarchitectuur in België, er wordt amper gepubliceerd, weinig gedeeld. Ook de archivering van het oeuvre van ontwerpers, en vooral schetsen en teksten die het tot stand komen van projecten documenteren, ontbreekt.

En dit is nu net zo belangrijk voor de jonge landschapsarchitecten, in een steeds complexer werkveld en bij steeds meer concurrentie uit andere disciplines en op een moment dat het klimaat net die inzichten nodig heeft die vanuit de discipline landschap mee aan oplossingen werken.

Dat 'Landschappen, het onvoltooide' ook deze nieuwe generatie landschapsarchitecten kan aanspreken, is een belangrijk argument van de jury om het boek te bekronen.

(Ann Voets namens de jury)

BIJLAGE 2

-

BOEREN OP DE BUITENPLAATS – DE RELATIE TUSSEN LANDBOUW EN BUITENLEVEN IN AMSTELLANDS ARCADIË (1640-1840)

Een eervolle vermelding gaat naar 'Boeren op de buitenplaats – De relatie tussen landbouw en buitenleven in Amstellands Arcadië (1640-1840)' van Gerrit VAN OOSTEROM, (Uitgeverij Noordboek, Gorredijk, 2022, 540 pagina's).

Gerrit van Oosterom is een Nederlands landschapsarchitect en landschapshistoricus met een doctoraat aan de Universiteit van Groningen. Het boek won in 2022 de Skbl-Ithakaprijs.

Wanneer een boek in de shortlist terecht komt, is het meestal van dusdanige kwaliteit, dat een bekroning tot de serieuze mogelijkheden behoort. Met 'Boeren op de Buitenplaats' van Gerrit van Oosterom is dat zonder meer het geval.

Het is een buitengewoon rijk boek dat inzicht geeft in een tot op heden onderbelicht fenomeen van de buitenplaats, namelijk de boerderij ofwel de agrarische component. Van Oosterom beschrijft de symbiotische relatie tussen die twee aan de hand van het stichten van buitenplaatsen in Amstelland (o.a. langs Amstel en het Gein) en toont aan dat boerderij en pachter naast hun economische en social-economische betekenis onlosmakelijk waren verbonden met de buitenplaatscultuur. Het is een meesterlijke studie van een onderschat en meestal vergeten aspect van de buitenplaats of hof van plaisantie. Een dissertatie die in een mooie taal en structuur tot boek is verwerkt. Of kort samengevat: dit boek is als een unieke ontdekkingsreis die nog nooit eerder is gedaan. Het is een historisch werk dat vlot leest en interessante hoofdstukken bevat. Het lijkt alsof we op een kruispunt staan, want landbouw en landschap zijn met elkaar verbonden. Het is een uiterst belangrijk historisch werk.

De verrassing, die dit boek bij de juryleden teweeg bracht is hieronder bij uitstek verwoord:

“Een onverwachte eend in de bijt: boerderijen als onderwerp van landschappelijke vormgeving, maar bij nader inzien voor de hand liggend en logisch. Duidelijk een academisch boek dat resulteert in een

PERSDOSSIER NL

grondige studie over de relatie tussen de inplanting van de boerderij en invloed van het sociale aspect tussen de landeigenaar en zijn pachter”.

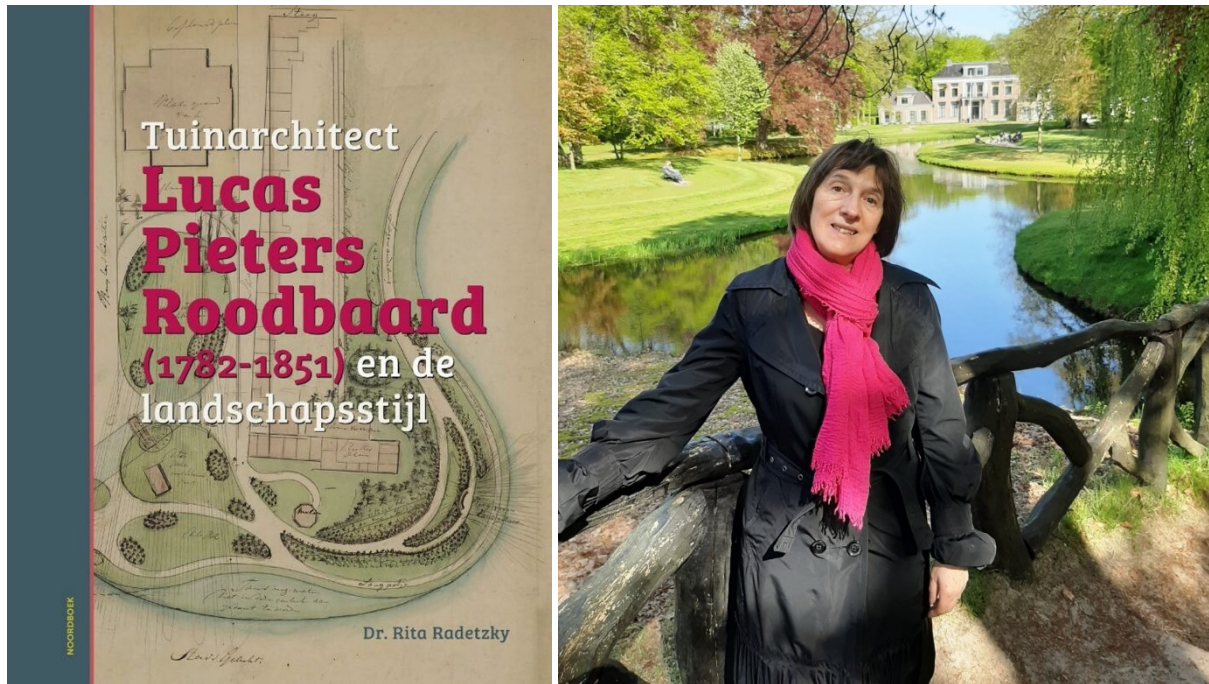
Het scheelde daarom slechts weinig of Van Oosterom's meesterwerk was bekroond als laureaat. Dat gebeurde nèt niet, maar met een meer dan verdiende eervolle vermelding komt het boek daar heel dichtbij.

(Heimerick M.J. Tromp namens de jury)

BIJLAGE 3

-

TUINARCHITECT L.P. ROODBAARD (1782-1851) EN DE LANDSCHAPSSTIJL

Een eervolle vermelding gaat ook naar Rita RADEZKY voor haar boek **'Tuinarchitect L.P. Roodbaard (1782-1851) en de landschapsstijl'** (Uitgeverij Noordboek, Gorredijk, 2021, 446 pagina's).

Rita Radetzky is doctor in de kunstgeschiedenis en archeologie (Universiteit van Groningen) en publiciste.

Zonder meer prijzenswaardig is hoe het leven en werk van deze vooral in Noord-Nederland actieve ontwerper door nauwgezet onderzoek kunnen achterhaald worden in tal van archieven, kranten, beeldbanken, én belangrijker nog de bevindingen aan het papier zijn toevertrouwd.

Het resultaat is fantastisch, het onderzoek mondde uit in een lijvige uitgave, rijk geïllustreerd met ontwerptekeningen, detailfragmenten, portretten en historische foto's van de buitens. De lezer wordt meegenomen op een reis door de leef- en werkwereeld van een gedreven tuinarchitect, die, opgeleid als hovenier, zijn carrière begon als portretschilder maar zich gaande weg bekwaamde in het ontwerpen van tuinen en parken naar de mode van die tijd, de landschapsstijl.

Opdrachtgevers waren vooral afkomstig uit kringen van patriciërs en de rijke burgerij, waartoe ook de Fries bestuurselite behoorde. De beschrijving van een aantal van deze 'netwerken' brengt ze ook letterlijk in beeld, zoals de kring rond jonkheer Hora Siccama, het netwerk rond de familie Oosting en de kring rond J.M. van Beijma thoe Kingma. Als een van hen een tuin door Roodbaard liet aanleggen, volgden spoedig ook andere familieleden of kennissen.

Dit leverde Roodbaard een flinke gevulde ordeportefeuille op. Aan de hand van bronnen en de prachtige ontwerptekeningen met vloeiende padenpatronen en cirkel-, ovaal- en niervormige bloem-

en boomperken, beschrijf je dertien afzonderlijke tuinen uitvoerig. Hier en daar wordt ingezoemd op details, waarbij aangetoond wordt dat Roodbaard soms ook leentjebuurt speelde bij Gijsbert van Laars boek Magazijn van Tuin-sieraden uit 1819.

Behalve op deze particuliere tuinen waarvan een aantal goed bewaard is gebleven, drukte Roodbaard tevens zijn stempel op de groenvoorzieningen van Leeuwarden waar de Prinsentuin en Algemene Begraafplaats nog steeds getuigen zijn van ontwerp-kunst .

Het boek onderscheidt zich ook door het hoofdstuk over zijn werkwijze ofwel de praktische kant van de tuinkunst, de aanleg van tuinen, de uitvoering, het toezicht op de uitvoering, de samenwerking met timmerlieden en leveranciers van kweekgoed.

Daarmee wordt een levendig beeld van de praktijk van tuinaanleg in de eerste helft van de negentiende eeuw in beeld gebracht. Een bijzonder detail hierbij was dat er kwistig met witte klaver werd gestrooid om dit 'dadelijk de mooiste gazon van allen gaf', aldus Roodbaard.

Heel verdienstelijk achtte de jury ook de context die geschetst wordt. Het boek vangt aan met het ontstaan en de toepassing van de landschappelijke stijl in Engeland, Duitsland, Nederland en Noord-Nederland, waar verschillende hoveniers rond 1800 op voorzichtige wijze ontwerpprincipes van de landschappelijke stijl toepasten. Roodbaard zorgde evenwel voor een doorbraak, zoals op overtuigende wijze aangetoond wordt.

Complimenten ook voor de vele bijlagen in het boek met overzichten van projecten, van zijn inkomsten, van familiebanden, van opdrachtgevers, noem maar op.

Dit al maakt het boek tot een standaardwerk niet alleen over Roodbaard maar ook over de tuinkunst in Noord-Nederland. Het is 'een meesterwerk van praktische wijsheid', zoals een van de juryleden het zo mooi formuleerde.

(Gerrie Andela namens de jury)

BIJLAGE 4

-

SAMENSTELLING VAN DE JURY

VOORZITTER

Herman van den Bossche

Landschapsarchitect, secretaris van het Comité René Pechère,
lid van het wetenschappelijk comité Landschap, Tuinen, en Stadsecologie van de CIVA

NEDERLANDSE LEDEN

Gerrie Andela, architectuurhistorica PHD, freelance onderzoeker en adviseur op het gebied van architectuur, stedenbouw, erfgoed en tuin- en landschap, auteur, laureaat van de NLRPP 2010 met haar boek 'J.T.P. Bijhouwer - Grensverleggend Landschapsarchitect'

Wim Meulenkamp, auteur en kunsthistoricus, voorzitter van De DONDERBERG_groep: Stichting voor Follies, Tuinsieraden en Vermaakarchitectuur

Heimerick M.J. Tromp, doctor in de kunstgeschiedenis en de archeologie, cultuurhistoricus, auteur, buitenplaatsdeskundige en oud-wetenschappelijk medewerker van de Stichting tot behoud van Particuliere Historische Buitenplaatsen (1984-2010), bestuurslid van diverse monumentenorganisaties en commissaris van Vereniging Hendrick de Keyser, eervolle vermelding NLRPP 2012 voor zijn boek 'De Nederlandse landschapsstijl in de achttiende eeuw'

Arinda van der Does, tuinhistorica met passie voor tuinieren, sinds 2007 eigenares en veld- en archiefonderzoekster van Tuin Ter Tijd Bureau voor tuinhistorie, voormalig eindredacteur van CASCADE Bulletin voor tuinhistorie, een uitgave van het Tuinhistorisch Genootschap Cascade

BELGISCHE LEDEN

Chris De Maegd - Kunsthistorica, auteur, eervolle vermelding NLRPP 2010 voor haar boek 'Hex – Een prinselijk landgoed ontsluit'

Dirk Everaert - Televisieregisseur Instructieve Omroep VRT, VRT vertegenwoordiger Zuid-Afrika (1992-1997), laureaat Internationaler Film Wettbewerb – Grüne Woche Berlin 1988 en 1992.

Nicolas de Villenfagne - Landschapsarchitect, voorzitter van het Comité René Pechère, lid van het wetenschappelijk comité Landschap, Tuinen en Stadsecologie van de CIVA

Johan Huybrechts - Landschapsarchitect en stedenbouwkundige, principal designer voor SWECO Belgium bv.

Ann Voets – Kunsthistorica, landschapsarchitecte en ruimtelijke planner, onderzoekster en restauratrice historische sites, tuinen en parken (specialiteit Interbellum), lid van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

BIJLAGE 5

-

VERLOOP VAN DE NEDERLANDSTALIGE RENÉ PECHÈRE PRIJS 2023

De selectie van de boeken die in aanmerking kwamen voor de NLRPP 2023, liep uitzonderlijk van juni 2021 tot juni 2023. Twee juryleden die met een boek in de selectie zaten werden voor deze editie vervangen door twee nieuwe juryleden die door de overige juryleden voorgesteld en aanvaard werden.

Van de 18 voorgestelde boeken (*) selecteerde het leescomité, samengesteld uit de juryleden Gerrie Andela, Chris De Maegd, Dirk Everaert, Heimerick Tromp en Ann Voets, 15 titels voor de longlist (zie Bijlage 7).

(*) De boeken werden via het internet uitgekozen en/of werden door uitgeverijen en juryleden voorgesteld.

Het boek 'Jules Buysens en Le Nouveau Jardin Pittoresque' werd om deontologische redenen niet in de longlist opgenomen omdat het door de CIVA, medeorganisator van de NLRPP, uitgegeven is.

Voorafgaand aan de selectie van de 5 boeken van de shortlist dienden alle juryleden hun gemotiveerde voorkeuren in. Deze werden in een Excellijst verwerkt en aan de juryleden vóór de definitieve selectie van de shortlist overgemaakt. De onderstaande 5 boeken werden geselecteerd:

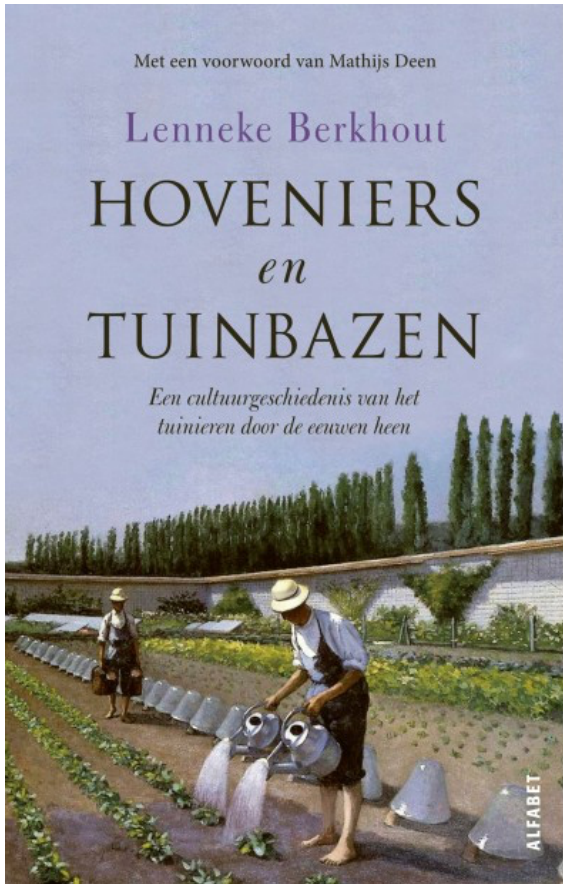
Citadelpark Gent: Waar bomen honderduit vertellen,
Marc Cosyns, Uitgeverij Snoeck, Gent, 2022

**Hoveniers en tuinbazen – Een cultuurgeschiedenis van het
tuinieren door de eeuwen heen,** Lenneke Berkhout,
Alfabet Uitgevers, Amsterdam, 2023

Tuinarchitect L.P. Roodbaard (1782-1851) en de landschapsstijl,
Rita Radetzky, Uitgeverij Noordboek, Gorredijk, 2021

**Boeren op de buitenplaats – De relatie tussen landbouw en
buitenleven in Amstellands Arcadië (1640-1840),**
Gerrit van Oosterom, Uitgeverij Noordboek, Gorredijk, 2022

Landschappen, het onvoltooide, Christian Vermander,
Uitgeverij Vandenbroele, Brugge, 2022

BIJLAGE 6

-

REGLEMENT VAN DE NEDERLANDSTALIGE RENÉ PECHÈRE PRIJS

Artikel 1 - Uitreiking van de Prijs

De Nederlandstalige Literaire René Pechère Prijs is door het CIVA en het Comité René Pechère ingesteld ter ere van René Pechère. Hij wordt om de 2 jaar uitgereikt, aan het einde van het jaar, aan auteur(s) voor een in het Nederlands geschreven en uitgegeven boek over tuinkunstgeschiedenis, tuinkunst en/of landschapsarchitectuur.

Artikel 2 - Thema's en kwaliteitseisen

Het bekroonde werk moet zich onderscheiden door de originaliteit van het onderwerp en de wetenschappelijke onderbouwing. Bijzondere aandacht gaat ook naar de literaire kwaliteit en de verzorgde layout, de kwaliteit van de illustraties en het verzorgde redactionele werk. Ten slotte moet het bekroonde boek het behandelde onderwerp voor een ruimer (geïnteresseerd) publiek toegankelijk maken.

Artikel 3 - Criteria voor deelname

De boeken moeten in de regel uitgegeven zijn in de twee jaren voorafgaand aan de selectie. Herdrukken komen in de regel niet in aanmerking. Boeken die door Nederlandstalige uitgeverijen tegelijk in het Nederlands en een andere taal uitgegeven zijn, komen wel in aanmerking.

Artikel 4 - Procedure - De aanduiding van de laureaat en de eervolle vermeldingen verloopt in 4 fasen:

a - De voorselectie

De voorselectie kan ofwel aan een gespecialiseerde boekhandel toevertrouwd worden of kan samengesteld zijn na een zoektocht op het internet en op voorstel van uitgevers en juryleden.

b - De longlist

Het leescomité dat bestaat uit juryleden, kiest uit de voorselectie de boeken van de longlist.

c - De shortlist (de finalisten)

Het voltallige jury selecteert en motiveert minimaal 3 en maximaal 6 boeken uit de longlist.

d – De deliberatie

De jury komt bijeen in hybride vergadering, beraadslaagt en kiest de laureaat en de eervolle vermeldingen uit de boeken van de shortlist. Ex-aequo laureaten zijn in de regel uitgesloten.

Keuzes en beslissingen van de jury zijn definitief en vallen onder de geheimhouding. Zij kunnen in geen geval het voorwerp van gerechtelijk, administratief of ander beroep uitmaken.

Artikel 5 - Samenstelling van de jury

De jury bestaat uit 10 leden en een voorzitter. De onafhankelijke Nederlandstalige juryleden worden gekozen omwille van hun kennis van de tuinkunstgeschiedenis, de tuinkunst en/of de landschapsarchitectuur, de kunsten en/of de beroepsgroep van uitgevers.

Een jurylid dat ook auteur van een geselecteerd werk is of er op een of andere manier aan heeft meegewerkt, mag dat jaar geen deel uitmaken van de jury en wordt vervangen door een tijdelijk jurylid dat aangesteld wordt in onderling overleg tussen de niet betrokken juryleden.

Artikel 6 - Bekendmaking van de uitslag onder embargo

De laureaat en de auteurs met een eervolle vermelding en de uitgevers worden na afloop van de deliberatie door de juryvoorzitter op de hoogte gebracht van de uitslag. De verstrekte informatie valt steeds onder embargo tot na de prijsuitreiking.

Artikel 7 - De prijsuitreiking

Het CIVA en het Comité René Pechère organiseren de prijsuitreiking in het CIVA of op een andere prestigieuze locatie in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Zij nodigen de facto de laureaat, de auteurs met een eervolle vermelding, de overige finalisten van de shortlist en hun uitgevers uit.

Artikel 8 - De NLRPP-trofee

De laureaat ontvangt een originele trofee, gemaakt door een Belgische hedendaagse beeldend kunstenares of kunstenaar.

Artikel 9 - Rechten en plichten van de winnaar en de organisator

De organisatoren geven toelating aan de geselecteerde auteurs en uitgevers in de longlist, de shortlist, de laureaat en de auteurs met een eervolle vermelding van de Nederlandstalige Literaire René Pechère prijs om naar hun rangschikking te verwijzen.

Omgekeerd, geven de hierboven vermelde auteurs en uitgevers aan de hierboven vermelde organisatoren toelating tot publicatie en verspreiding via pers, website en sociale media van de resultaten van de prijs.

BIJLAGE 7

-

LONGLIST NLRPP 2023

Citadelpark Gent: Waar bomen honderduit praten, Marc Cosyns, Uitgeverij Snoeck, Gent, 2022

Hoveniers en tuinbazen – Een cultuurgeschiedenis van het tuinieren door de eeuwen heen, Lenneke Berkhout, Alfabet Uitgevers, Amsterdam, 2023

Jaarboek Landschapsarchitectuur en Stedenbouw in Nederland 2022, Mark Hendriks (ed), Uitgeverij Blauwdruk, Wageningen, 2023

Tulpenkoorts 1636-1637 – Mythe en werkelijkheid, Henk Looijesteijn in samenwerking met Annemarie Vels Heijn, Uitgeverij Verloren, Hilversum, 2023

Billy in het Park van de Graaf van de Kadt z'n Ellebogen, door 'ene voorname dame' naar de moderne tijd bewerkt door Anne Mieke Bakker, Uitgeverij De HEF publishers, Rotterdam, 2021

Tuinarchitect L.P. Roodbaard (1782-1851) en de landschapstijl, Rita Radetzky, Uitgeverij Noordboek, Gorredijk, 2021

Wisseling van de wacht – Een nieuw leven voor de Hollandse waterlinies, Eric Luyten & Harry Harsema (red.), Uitgeverij Blauwdruk, Hilversum, 2022

Boeren op de buitenplaats – De relatie tussen landbouw en buitenleven in Amstellands Arcadië (1640-1840), Gerrit van Oosterom, Uitgeverij Noordboek, Gorredijk, 2022

Piet Oudolf: aan het werk, Cassian Schmidt & Noel Kingsbury, HL Books, Gorredijk, 2023

Landschappen, het onvoltooide, Christian Vermander, Uitgeverij Vandenbroele, Brugge, 2022

Gids voor Land Art in Nederland, 50 jaar landschapskunst, Dré van Marrewijk & Sandra Smets, uitgeverij Blauwdruk, Hilversum, 2021

Van landschap naar tuin: Nederland als inspiratiebron voor het maken van tuinen, Noel Kingsbury & Maayke de Ridder, Noordboek & HL Books, Gorredijk, 2021

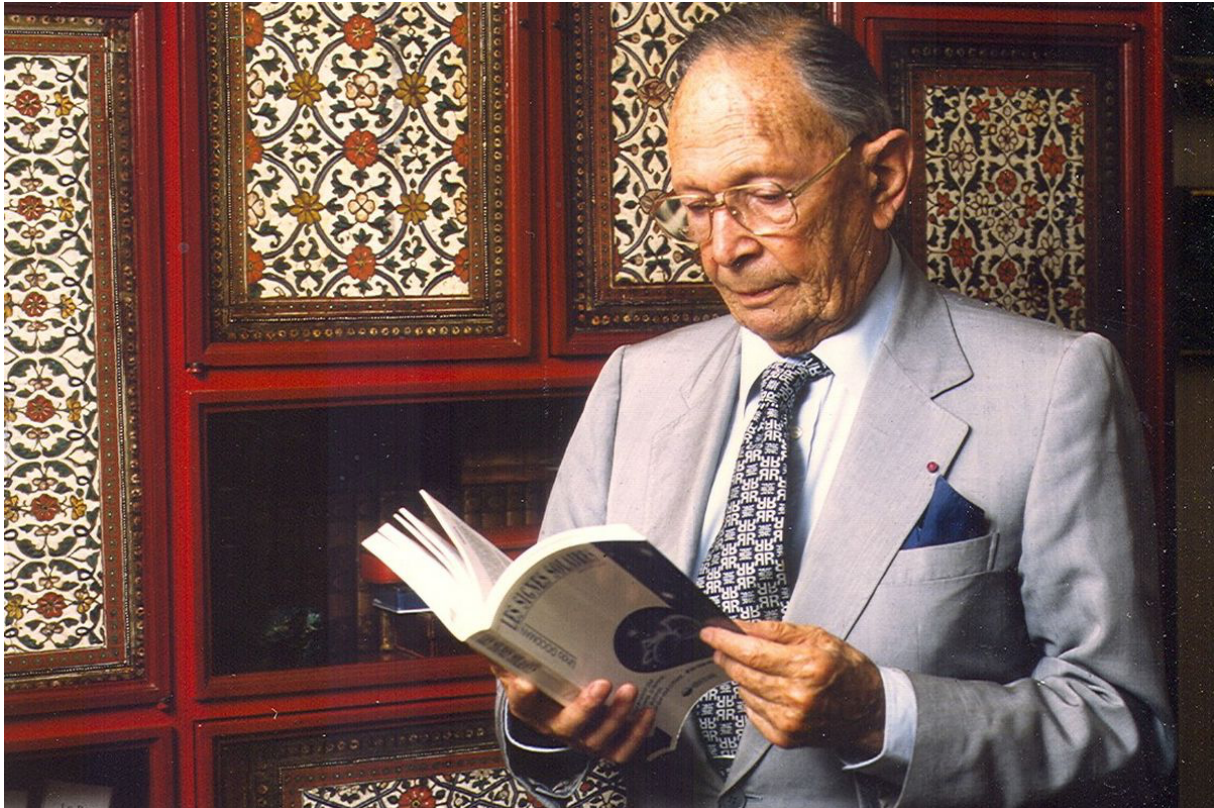
H+N+S Landschapsarchitecten: Denken+doen+laten, Drie decennia sleutelen aan het landschap, Marieke Berkers & Tijs van den Boomen, Uitgeverij Blauwdruk, Hilversum, 2021

Gids voor Nederlandse en Vlaamse Arboreta, Gert van Maanen, René Siemens, Martine Bakker, Uitgeverij Blauwdruk, Hilversum, 2022

Patchwork IBA Parkstad, Maurice Hermans, nai010 uitgevers, Rotterdam, 2022

BIJLAGE 8

RENÉ PECHÈRE, EEN EMBLEMATISCHE TUINARCHITECT

René Péchère werd geboren in Elsene op 12 februari 1908 en stierf in 2002.

Als productieve tuinarchitect was hij verantwoordelijk voor meer dan 900 openbare projecten (parken, pleinen, lanen, promenades, begraafplaatsen en autosnelwegbeplantingen) en privéprojecten (tuinen voor woningen, abdijen, campussen, ziekenhuis- en fabriekstuinen, enz.) zowel in België als in vele andere landen zoals Frankrijk, Nederland, Duitsland en de Verenigde Staten.

De Expo 58 is ongetwijfeld een van de hoogtepunten uit zijn carrière. Het gaf zijn expertise een internationale reputatie. Hij ontwierp de buitenaanleg op het Heizelplateau met prestigieuze elementen zoals de Congolese Tuin en de Tuin van de Vier Seizoenen.

Onder zijn vele Brusselse markante realisaties citeren wij verder de Plantentuin, de Kunstberg, het Rijksadministratief Centrum, de tuinen van het museum Van Buuren, het Tomberg Park, het Tercoigne Park naast de tuinen van het kasteeldomeinen van Freÿr in de vallei van de Boven-Maas en van Seneffe in Henegouwen.

Om in een paar woorden de filosofie achter het werk van René Péchère gedurende zijn hele carrière samen te vatten: "De tuin- en landschapsarchitect wordt steeds belangrijker, omdat hij bijdraagt aan de vreugde van het leven. Hij ontwerpt de ruimte als estheet en vakman, die de omgeving veraangenaamt door middel van de natuur".

BIJLAGE 9

–

EEN ERFGOEDBIBLIOTHEEK

Terwille van studenten en iedereen die geïnteresseerd is in tuinkunst en landschapsarchitectuur, besloot René Pechère in 1988 om zijn eigen collectie aan het Brusselse Gewest te schenken, ongeveer 1.800 boeken en 3.000 plannen gewijd aan de tuinkunst, waaronder zijn naslagwerk, *La Grammaire des Jardins* (Uitgeverij Racine, 1987).

Op basis van dit onschatbare literaire erfgoed zet het CIVA, Ermitagestraat 55 - 1050 Brussel het werk van René Pechère voort. De CIVA-bibliotheek herbergt nu 11.000 antiquarische, oude en hedendaagse boeken en een vijftigtal tijdschriften in meerdere talen over tuinen en landschap.

Ga voor meer informatie naar www.civa.brussels

BIJLAGE 10

-

ONTSTAAN VAN HET COMITÉ RENÉ PECHÈRE

In 2004 vertrouwde mevrouw SOLVAY de LA HULPE, voorzitter van de vzw "TUINKUNST EN RUIMTELIJK GROEN", onze vereniging het beheer van de bibliotheek van René Pechère toe. De bibliotheek gewijd aan de Tuinkunst en de Landschapsarchitectuur, waarvan de boeken en archieven ondergebracht waren bij het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, is nu eigendom van het CIVA. Wij hebben haar 12 jaar lang beheerd tot zij, met ons akkoord, in 2017 aan het CIVA werd overgedragen en van een periodiek budget geniet. Onder impuls van Jean Noël Capart is onze vzw gereorganiseerd, heeft zij haar activiteiten en doelstellingen geheroriënteerd en is haar naam veranderd in "Comité René Pechère".

In 2008 heeft onze vereniging de Franstalige Literaire René Pechère Prijs ingesteld en in 2010 de Nederlandstalige Prijs, als eerbetoon aan deze vermaarde tuinarchitect die in 2002 is overleden. Na een strenge selectie moet het boek dat voor de prijs in aanmerking komt, zich onderscheiden door zijn inhoudelijke kwaliteit en toegankelijkheid op het vlak van tuinkunst en/of landschapsarchitectuur. Tweejaarlijks en afgewisseld streven wij ons doel na, samen met een internationale jury onder voorzitterschap van François Chaslin. Zo hebben wij, ondanks de vertragingen als gevolg van de pandemie, de Franstalige Prijs 2020 kunnen organiseren. De officiële uitreiking vond plaats op 9 juni 2021 in de tuinen van het Museum Van Buuren. De Franstalige literaire René Pechère Prijs 2022 werd in het CIVA op 7 november 2022 uitgereikt.

Eveneens in 2022 presenteerde de Nederlandstalige internationale jury onder voorzitterschap van Herman van den Bossche haar laureaat 2021 in het 18e-eeuwse huis-museum Beaucarne met zijn tuinen en imposante oranjerie in Ename (Oudenaarde). Wij hebben ook de publicatie door het CIVA van het opmerkelijke boek "Brussel - Twee en een halve eeuw openbare parken en tuinen - 1775-2020" mee gesponsord. En wij hebben ook actie ondernomen om parken en tuinen ontworpen door René Pechère te redden.

Zoals u merkt, heeft het Comité René Pechère tot doel om informatie over tuin- en landschapsarchitectuur in het algemeen te verstrekken en bij te dragen tot de bekendheid van het beroep van landschapsarchitect in het bijzonder. Dankzij dit beroep met zijn technische, horticulturele en artistieke vaardigheden worden noodzakelijke interventies gerealiseerd in een wereld met nood aan groene ruimten ter bevordering van onze leefomgeving.

Onze aandacht gaat natuurlijk het eerst naar René Pechère, die zijn leven lang dit mooie beroep heeft verdedigd. Was hij niet een prominent lid van de ABAJP (Belgische Vereniging van Tuin- en Landschapsarchitecten) en een van de oprichters van de IFLA (Internationale Federatie van Landschapsarchitecten)? Als voorzitter van het International Scientific Committee for Historic Gardens (ICOMOS) liet hij in 1982 het "Charter van Firenze" goedkeuren. Aan hem danken we ook het boek "Grammaire des Jardins" en vele tuinen en parken die in België en in het buitenland nog steeds te bewonderen zijn.

Veel getalenteerde mensen hebben in België gewerkt aan realisaties van parken en tuinen. Om maar enkele namen te vermelden: Joachim Zinner, Louis Fuchs, Edouard Keilig, Edmond Galoppin, Jules Buysens, René Latinne, Guy Capart, Jacques Wirtz, zonder René Pechère te vergeten, die vanaf de 18e eeuw het mooie beroep van tuin en landschaparchitect hebben beoefend naast zovele anderen die vandaag nog actief zijn.

Wij willen de verworven kennis delen door middel van een kwalitatief hoogstaand cultureel aanbod, conferenties, studiereizen, archiefcollecties en hulp aan studenten en onderzoekers.